

ципу врахування інтересів зацікавлених сторін — корпоративної етики та суспільної / соціальної відповідальності.

Література

1. Благов Ю. Е. Концепция корпоративной социальной ответственности и стратегическое управление // Российский журнал менеджмента. — 2004. — №3. — С. 17—34.

2. Башарина Е.Н. Влияние государственного регулирования на развитие института корпоративной социальной ответственности (КСО) // Государственное управление. Электронный вестник. — Вып. — №14. — 2008. — Режим доступа: <http://e-journal.spa.msu.ru/images/File/2008/14/Basharina.pdf>

3. Світовий банк — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://vle.worldbank.org/gdln-scripts/dlmanage.exe?l=1&course=320>

Білецький О. В.,

аспірант,

Донецький національний університет

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ЧИННИК ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Інтенсифікація інноваційних процесів в економіці, широке розповсюдження інформаційних та комп'ютерних технологій, інтелектуалізація праці, глобалізація економічної активності призводять до неминучої трансформації змісту і структури людського капіталу, характеру впливу його активів на економічний розвиток, вносять корективи в процес його формування, накопичення та умови ефективної практичної реалізації.

Сучасним економічно розвиненим країнам світу належить основна частка світового людського капіталу. Це дає їм вирішальну перевагу в технологічному і інтелектуальному розвитку, а також випереджаючому зростанні якості життя населення. Людський капітал у розвинених країнах став головним продуктивним чинником в індустрії знань — створенні новітніх технологій, розвитку інноваційних виробництв, підвищенні їх ефективності, випереджаючому розвитку науки, культури, охорони здоров'я, безпеки,

соціальної сфери. З Доповідей ПРООН про розвиток людини випливає, що частка людського капіталу в національному багатстві в таких високо розвинутих країнах, як США, Швейцарія, Німеччина, Японія, Фінляндія та інших складає до 80 %. Саме величина і якість національного людського капіталу визначають можливості і здатності країни підкорювати нові високі технології, створювати чергові передові технологічні уклади економіки.

Парадоксальність економічного розвитку України полягає в тому, що лише 15 % зростання ВВП досягається за рахунок людського капіталу, а 85 % — за рахунок фізичного (відтвореного) і природного капіталів [1]. Крім того, наявність в Україні проблем старіння знань, незайнятості освічених безробітних, погіршення рівня та якості життя, добробуту, а також депопуляції населення вимагає створення національної концепції інноваційного розвитку людського потенціалу, адекватного формуванню інформаційного суспільства.

У сучасних умовах суспільних трансформацій формування і розвитку людського капіталу, використання його потенціалу стає не менш важливим, ніж впровадження інноваційних технологій, оскільки є засобом, за допомогою якого розробляються дані технології.

За даними Світового банку, які ґрунтуються на вивченні економік 192 країн, визначено, що тільки 16 % економічного зростання обумовлюється фізичним капіталом, 20 % — природним капіталом, а 64 % — людським капіталом. У розвинутих країнах світу наприкінці 1990-х років у людський капітал вкладалося близько 70 % усіх коштів, а у фізичний капітал — тільки близько 30 % [2]. Причому, основну частку інвестицій у людський капітал у передових країнах світу здійснює держава. І саме в цьому полягає одна з її найважливіших функцій у частині державного регулювання економіки.

На нашу думку, базовими причинами полісистемної кризи в Україні стали поступова деградація національного людського капіталу, науки, інноваційної системи, економіки, ідеології, що визначили неможливість переходу до 5—6 технологічних укладів економії, низьку продуктивність праці, в рази меншу, ніж у розвинутих країнах.

Прискорення темпів модернізації виробництва пришвидшує застарівання отриманих кваліфікацій, навичок і знань, вимагаючи їх постійного оновлення задля забезпечення якомога довшого перебування особи в лавах робочої сили (це означає, зокрема, переорієнтацію на старших і малокваліфікованих працівників). Демографічні прогнози також дають підстави перейматися належним управлінням

наявним людським капіталом, адже якщо не вкладати в його розвиток, він вичерпається швидше, ніж природні багатства.

Перехід України до інноваційної моделі економічного розвитку, в якій основним джерелом економічного зростання є людський капітал, потребує кардинального оновлення методів управління його інноваційним розвитком і перегляду механізмів регулювання національного ринку праці в контексті збалансування із функціонуванням сфери освіти для забезпечення ефективної зайнятості населення за видами діяльності та секторами економіки.

Для динамічного впровадження інноваційних перетворень в економіку України потрібна гнучка і ефективна система управління процесами обігу, розвитку та ефективного застосування людського капіталу, що відповідає найвищим рівням світових стандартів.

Зміна ролі людського капіталу, перетворення його з витратного фактора в основний продуктивний і соціальний фактор розвитку, призвело до необхідності формування нової парадигми управління його інноваційним розвитком.

Важливим постає визначення кореляційної залежності між різними складовими людського капіталу. Дослідження людського капіталу як сукупності взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих компонентів, кожному з яких відповідає певний вид інвестицій, дозволить обґрунтувати необхідність компліментарності інвестицій у сфері відтворення людського капіталу, а також висунути гіпотезу про виникнення внутрішнього синергетичного ефекту як результату взаємовпливу накопичення різних його активів.

Процес управління людським капіталом повинен включати в себе кілька компонентів у розвитку людини: «відтворення» — підтримка процесів народження та зміцнення здоров'я; збереження продуктивного потенціалу (працездатності, фізичного, соціального і психічного здоров'я); розвиток продуктивних можливостей (навчання, підвищення кваліфікації, формування ініціативності та креативності); «капіталізацію» — включення його в системи життєдіяльності та створення умов для прояву ініціативи і самореалізації.

Безсумнівно, особливим суб'єктом управління процесами розвитку людського капіталу, що має масштабне завдання і володіє потужними управлінськими ресурсами, є держава. Даний суб'єкт не пов'язаний з вузькоекономічними інтересами, оскільки пріоритетними для нього виступають довготривала стійкість, конкурентоспроможність і загальна продуктивність країни та її регіонів. Якщо часовий масштаб інтересів і дій бізнесу щодо людського капіталу становить 3—5 років (середній період технологічного онов-

лення), сімей — 15—20 років (період життєвого планування, пов'язаний з вихованням дітей або отриманням і реалізацією професії), то часовий масштаб дій держави стосовно розвитку людського капіталу повинен досягати масштабу життя двох поколінь і часу зміни технологічного укладу — 50—100 років.

Метою сучасних (оновлених) практик управління людським капіталом повинно стати формування (або підтримка) високо-ефективних, мобільних (адаптивних і діючих у випереджаючому режимі), креативних (уміють бачити проблеми і знаходити нестандартні рішення) груп, що діють у різних галузях (інжиніринг, управління, маркетинг і т. ін.). Колективний аналіз проблем, генерація ідей, співпраця роблять подібні групи більш «потужними» порівняно з сумою здібностей входять до них людей. Подібні колективи — базова, «генеруюча» форма людського капіталу, ключова для інноваційної економіки, оскільки всі інші структури лише транслюють і застосовують вироблені даними групами способи і засоби діяльності.

Необхідно сформувати нові інститути розвитку людського капіталу: інститути громадського дискурсу в формі комунікативних майданчиків, функціонування яких буде направлено на зміцнення в суспільстві уявлень про людину як активну, відповідальну, ініціативну особистість, яка здатна діяти на благо колективу і суспільства, схильна до самовдосконалення та розвитку; інститути суспільного проектування для узгодження цілей та інтересів, розробки проектів і програм партнерської діяльності.

Важливим для розвитку людського капіталу (ініціативи, підприємливості, продуктивності та відповідальності) та підвищення ефективності суспільства в цілому є становлення нових суспільних інститутів розвитку: системи «електронний уряд» і «електронні муніципалітети»; інституту політичної конкуренції; незалежних ЗМІ, норм публічності та «транспарентності»; інститутів суспільного проектування (регіональне і територіальні агентства розвитку); виборності та звітності влади на муніципальному і регіональному рівнях; інституту захисту прав людини (особливо молоді та дітей).

Література

1. Постанова Верховної Ради України «Про рекомендації парламентських слухань на тему: «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010—2020 роки в умовах глобалізації них викликів» № 2632-VI від 21.10.2010 р.— [Електронний ресурс]. — Режим доступу:<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2632-17>.

2. Сайт Світового банку. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>.

Бобрышева Т. В.,

аспірант,

Таврический национальный университет
имени В. И. Вернадского

ЭФФЕКТИВНОСТЬ РЕГУЛИРОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Вопрос обеспечения экономической безопасности любой страны, особенно в условиях формирования единого социально-экономического пространства, глобального рынка, является одним из важнейших в определении ее статуса на международной арене как независимого государства.

Под экономической безопасностью страны следует понимать такое состояние экономики, которое характеризуется устойчивостью к негативным внешним и внутренним влияниям и повышенным уровнем жизни населения, развития государства [1].

Внешние факторы обуславливаются состоянием экономики страны, ее конкурентоспособностью на международной арене. Внутренние — состоянием развития социально-экономических процессов в стране [2].

Важной составляющей экономической безопасности любого государства, в том числе и Украины, является экономическое равновесие, которое предусматривает наличие необходимого количества ресурсов, стабильного развития промышленности, стабильной финансово-кредитной и денежной системы и других составляющих национальной экономики [3].

Так же необходимо помнить, что экономическая безопасность может быть достигнута при таком развитии экономики, которое способно обеспечить:

— защиту гражданских прав населения (защита прав человека), надлежащий уровень жизни, который гарантирует социальную защиту;